

REPUBLIKA SLOVENIJA
Ministrstvo za gospodarstvo

URAD RS ZA VARSTVO KONKURENCE

Datum: 20. 10. 2003

Št.: 30724-5/03-7

Urad Republike Slovenije za varstvo konkurence, Kotnikova 28, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: Urad), je na podlagi 4. alinee 1. odstavka in 4. odstavka 6. člena Uredbe o organih v sestavi ministrstev (Ur. l. RS, št. 58/03), sprejete na podlagi 21. člena Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. 52/02, 110/02 in 56/03), na podlagi 5., 7., 8. in 34. člena ter 1. odstavka 17. člena Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence (Uradni list RS, št. 56/99; ZPOMK) in ob smiselni uporabi določb Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 80/99, 70/00 in 52/02; ZUP) v zadevi zahteve za izdajo negativnega izvida in podrejeno za podelitev posamične izjeme, ki jo je 16. 1. 2003 vložilo Združenje bank Slovenije, Gospodarsko interesno združenje, Ljubljana, Šubičeva 2, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: Združenje bank Slovenije), ki ga zastopa direktor, g. Dušan Hočevar, sprejel naslednjo

ODLOČBO:

1. Dogovor o standardnih pogojih poslovanja na medbančnem denarnem trgu Republike Slovenije, z dne 19. 3. 2002, in Dogovor o dopolnitvi Dogovora o standardnih pogojih poslovanja na medbančnem denarnem trgu Republike Slovenije, z dne 8. 7. 2002, sklenjena v okviru Združenja bank Slovenije, Gospodarsko interesno združenje, Ljubljana, Šubičeva 2, 1000 Ljubljana, **sta v skladu s tretjim odstavkom 5. člena ZPOMK** in zato nista prepovedana in nična.
2. **Posamična izjema** začne učinkovati z dnem izdaje te odločbe. Podeli se **za dobo 3 let** od dneva začetka učinkovanja posamične izjeme.
3. Zahtevki za izdajo negativnega izvida se zavrne.
4. Izrek odločbe se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Obrazložitev:

I. VLOGA IN STRANKE

1. Urad je 16. 1. 2003 prejel vlogo Združenja bank Slovenije z zahtevo za izdajo odločbe o negativnem izvidu v smislu 8. člena ZPOMK in podrejeno za podelitev posamične izjeme v smislu 7. člena ZPOMK

glede Dogovora o standardnih pogojih poslovanja na medbančnem denarnem trgu Republike Slovenije (v nadaljevanju: Dogovor) z dne 19. 3. 2002 in Dogovora o dopolnitvi Dogovora o standardnih pogojih poslovanja na medbančnem denarnem trgu Republike Slovenije (v nadaljevanju: Dopolnitev) z dne 8. 7. 2002. Oba dogovora sta bila sklenjena v okviru Združenja bank Slovenije.

2. Dogovor in Dopolnitev urejata standardne pogoje poslovanja na medbančnem denarnem trgu. Sklenjena sta za nedoločen čas. Banke in hranilnice – članice Združenja bank Slovenije, k dogovoroma pristopijo s podpisnimi izjavami; vsak od njih za vsako udeleženko stopi v veljavo na dan, ko ga podpiše.

3. Združenje bank Slovenije je gospodarsko interesno združenje, katerega članice so lahko banke, hranilnice in druge finančne organizacije s sedežem v Republiki Sloveniji. Njegovi temeljni cilji so pospeševanje dejavnosti članic, izboljševanje rezultatov bančne dejavnosti in uveljavljanje dobrih poslovnih običajev ter poslovne etike. Cilj Združenja bank Slovenije ni ustvarjanje lastnega dobička.

4. Stranke Dogovora in Dopolnitve so tudi banke in hranilnice, ki dogovora podpišejo. Po navedbah vlagatelja zahteve je do 15. 1. 2003 dogovora podpisalo vseh 23 članic Združenja bank Slovenije:

- Abanka, d.d., Ljubljana, Slovenska cesta 58, Ljubljana;
- Bank Austria Creditanstalt, d.d., Ljubljana, Šmartinska 140, Ljubljana;
- Banka Celje, d.d., Vodnikova 2, Celje;
- Banka Domžale, d.d., bančna skupina NLB, Ljubljanska 62, Domžale;
- Banka Koper, d.d., Pristaniška ulica 14, Koper;
- Banka Vipava, d.d., Nova Gorica, Erjavčeva ul. 2, Nova Gorica;
- Banka Zasavje, d.d., Trbovlje, bančna skupina NLB, Trg revolucije 25c, Trbovlje;
- Delavska hranilnica, d.o.o., Ljubljana, Dalmatinova 4, Ljubljana;
- Factor banka, d.d., Ljubljana, Železna 16, Ljubljana;
- Gorenjska banka, d.d., Kranj, Bleiweisova ul. 1, Kranj;
- Hranilnica LON, d.d., Kranj, Bleiweisova 2, Kranj;
- Hypo Alpe Adria banka, d.d., Ljubljana, Trg Osvobodilne fronte 12, Ljubljana;
- Koroška banka, d.d., Slovenj Gradec, bančna skupina NLB, Glavni trg 30, Slovenj Gradec;
- Krekova banka, d.d., Maribor, Slomškov trg 18, Maribor;
- Nova Kreditna banka Maribor, d.d., Vita Kraigherja 4, Maribor;
- Nova Ljubljanska banka, d.d., Ljubljana, Trg Republike 2, Ljubljana;
- Poštna banka Slovenije, d.d., Vita Kraigherja 5, Maribor;
- Probanka, d.d., Maribor, Gosposka ul. 23, Maribor;
- SKB banka, d.d., Ljubljana, Ajdovščina 4, Ljubljana;
- Slovenska investicijska banka, d.d., Ljubljana, Čopova 38, Ljubljana;
- Slovenska izvozna družba, d.d., Ljubljana, Josipine Turnograjske 6, Ljubljana;
- Slovenska zadružna kmetijska banka, d.d., Ljubljana, Kolodvorska 9, Ljubljana, in
- Volksbank – Ljudska banka, d.d., Ljubljana, Dunajska 128 a, Ljubljana.

5. Združenje bank Slovenije je 2. 9. 2003 v skladu z določbami Zakona o upravnih taksah (Ur. l. RS, št. 8/00, 44/00, 81/00, 33/01, 41/01, 45/01, 42/02 in 76/02) plačalo upravno takso po tarifni številki 65 v višini 1.500 točk in Urad o tem obvestilo 4. 9. 2003.

6. Urad je 12. 9. 2003 za pojasnila in mnenje glede obravnavanih dogovorov zaprosil Banko Slovenije, Slovenska 35, 1505 Ljubljana (v nadaljevanju: Banka Slovenije), in 24. 9. 2003 prejel njena pojasnila in pozitivno mnenje.

II. DOGOVOR

7. Dogovor in Dopolnitev urejata standardne pogoje poslovanja na medbančnem denarnem trgu - obliko, način in tehniko sklepanja medbančnih poslov, način obrestovanja ter višino obrestne mere za primer zamude. Nanašata se na posle v obliki nezavarovanih in bremen prostih medbančnih depozitov v domačem ali tujem denarju z ročnostjo do enega leta, ki jih banke in hranilnice s sedežem v Republiki Sloveniji sklepajo na medbančnem denarnem trgu.

8. Dogovora sta bila sprejeta z namenom, da so se banke in hranilnice, članice Združenja bank Slovenije, zavezale, da bodo prisotne tudi na ožje opredeljenem medbančnem denarnem trgu (medbančni trg nezavarovanih depozitov je zelo ozek segment širše pojmovanega denarnega trga, kjer prihaja do končne izravnave likvidnostnih pozicij bank pri centralni banki) in da bodo pripravljene sklepati posle ob upoštevanju določenih standardiziranih pogojev, kar omogoča izračun enotnega indikatorja cene denarja na medbančnem denarnem trgu.

III. PODREJENOST ZPOmK

9. ZPOmK v 2. členu določa, da njegove določbe veljajo za podjetja. Pojem podjetja za potrebe ZPOmK vključuje vse pravne in fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, ne glede na njihovo pravno obliko in lastninsko pripadnost. Gospodarska dejavnost je vsaka dejavnost, ki se opravlja proti plačilu na trgu. Ne glede na navedeno se skladno z določbo drugega odstavka 2. člena ZPOmK kot podjetja štejejo tudi podjetniška združenja, ki neposredno ne opravljajo gospodarske dejavnosti, vendar vplivajo ali lahko vplivajo na ravnanje podjetij na trgu.

10. Združenje bank Slovenije kot gospodarsko interesno združenje zastopa skupne interese članic Združenja pri državnih organih, monetarnih oblasteh, finančnih organizacijah ter drugih združenjih o vprašanih, ki zadevajo urejanje razmerij iz ekonomske, denarne in devizne politike; se povezuje z gospodarstvom, finančnimi organizacijami ter znanstvenimi, tehničnimi in drugimi institucijami zaradi pospeševanja razvoja trga denarja in kapitala ter uveljavljanja bančništva; svetuje in predlaga ukrepe za pospeševanje poenotenja in modernizacije poslovanja članic, njihove organizacije, tehnologije dela in standardizacije; opravlja finančno in pravno svetovanje; svetuje in predlaga poenotenje pogodb in drugih pravnih aktov s področja bančnih poslov; angažira strokovnjake za potrebe članic; organizira projektne naloge na področju raziskovanja in razvoja finančnega poslovanja in bančništva; razvija informacijske sisteme in informacijsko tehnologijo za potrebe članic; pospešuje razvoj konzorcialnega bančništva; sodeluje pri izdelovanju skupnih standardov in rešitev s področja poslovanja bank, plačilnega prometa, tehnologije in tehnike ter skrbi za poenotenje vseh vrst obrazcev. S svojim delovanjem vpliva na ravnanje podjetij na trgu v smislu 2. odstavka 2. člena ZPOmK, zato velja za podjetje v smislu 2. člena ZPOmK.

11. Banke in hranilnice na trgu opravljajo bančne storitve, pogoj je predhodna pridobitev dovoljenja Banke Slovenije za opravljanje bančnih storitev. Bančne storitve se opravljajo proti plačilu na trgu kot gospodarska dejavnost v smislu 2. člena ZPOmK.

IV. UPOŠTEVNI TRG

Upoštevni storitveni trg

12. Urad je kot upoštevni storitveni trg za presojo skladnosti Dogovora in Dopolnitve s pravili konkurence določil medbančni denarni trg nezavarovanih in bremen prostih medbančnih depozitov v domačem ali tujem denarju z ročnostjo do enega leta. Gre za ožji segment širše pojmovanega denarnega trga, kjer prihaja do končne izravnave likvidnostnih pozicij bank pri centralni banki.

Upoštevni geografski trg

13. Obravnavana dogovora sta bila sprejeta v okviru Združenja bank Slovenije, katerega članice so banke, hranilnice in druge finančne organizacije s sedežem v Republiki Sloveniji. Urejata standardne pogoje poslovanja na medbančnem denarnem trgu Republike Slovenije. Urad je zato kot upoštevni geografski trg določil območje Republike Slovenije.

V. PRESOJA SPORAZUMA Z VIDIKA PRAVIL KONKURENCE

A. Omejevalni sporazumi

a) Prepoved omejevalnih sporazumov

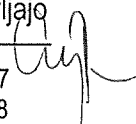
14. ZPOmK v 1. odstavku 5. člena določa, da so prepovedani in nični sporazumi med podjetji o pogojih poslovanja na trgu, katerih cilj ali učinek je preprečevati, ovirati ali izkrivljati konkurenco v Republiki Sloveniji. V skladu z določilom 2. odstavka istega člena je med drugim zlasti prepovedano neposredno ali posredno določati nakupne ali prodajne cene ali druge poslovne pogoje ter določati v razmerjih z drugimi sopogodbeniki neenake pogoje za enakovrstne izpolnitve, če je s tem sopogodbenik postavljen v konkurenčno slabši položaj.

b) Negativni izvid

15. V skladu z 8. členom ZPOmK lahko Urad na zahtevo podjetja, več podjetij ali združenja podjetij izda odločbo o negativnem izvidu, s katero potrdi, da glede na dejstva, ki jih Urad pozna, v zvezi z določenim sporazumom ni bil kršen prvi odstavek 5. člena ZPOmK; da torej ne gre za omejevalni sporazum v smislu 1. odstavka 5. člena ZPOmK.

c) Posamična izjema

16. Za posamezen sporazum, ki sicer vsebuje vse elemente omejevalnega sporazuma iz 1. odstavka 5. člena ZPOmK, lahko Urad na zahtevo enega ali več udeležениh podjetij na podlagi 1. odstavka 7. člena ZPOmK podeli posamično izjemo, t.j. odloči, da je sporazum v skladu s tretjim odstavkom 5. člena in zato ni prepovedan in ničen. Gre za sporazume, ki so izjemoma dopustni, ker prispevajo k izboljšanju proizvodnje ali razdelitve dobrin ali pospešujejo tehnični in gospodarski razvoj, pri tem pa zagotavljajo

uporabnikom pravičen delež doseženih koristi. Vendar ti sporazumi ne smejo nalagati udeležnim podjetjem omejitev, ki niso nujne za doseganje navedenih ciljev, in dajati udeležnim podjetjem možnosti, da bi izključila pomemben del konkurence glede predmetov pogodbe.

B. Konkurenčno-pravna presoja Dogovora in Dopolnitve

17. Urad je pregledal, če so v konkretnem primeru podani vsi elementi generalne klavzule iz 1. odstavka 5. člena ZPOmK. Če niso, Dogovor in Dopolnitev ne predstavljata omejevalnega sporazuma v smislu 1. odstavka 5. člena. Če so, pa je treba ugotoviti, ali dogovora izpolnjujeta tudi pogoje iz 3. odstavka 5. člena ZPOmK za podelitev posamične izjeme.

Sporazum

18. Sporazum je vsaka oblika usklajene volje med subjekti. Ker je za dogovor prav sporazum v smislu skladnosti volj nujna značilnost, obravnavana dogovora predstavljata sporazum v smislu določb ZPOmK. Oblikovala sta se v okviru Združenja bank Slovenije in predstavljata uskladitev volj njegovih članic.

Stranke sporazuma so podjetja

19. Urad je to vprašanje obravnaval že pri točkah 9 – 11 obrazložitve, kjer je odločil, da Združenje bank Slovenije predstavlja podjetje v smislu ZPOmK za namen presoje skladnosti Dogovora in Dopolnitve s pravili konkurence. Prav tako so podjetja v smislu ZPOmK banke in hranilnice, članice Združenja bank Slovenije.

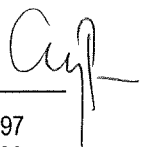
Pogoji poslovanja na trgu

20. Pogoji poslovanja pomenijo vsak dejavnik, ki vpliva na položaj podjetja na trgu in je tudi neposredno namenjen urejanju tržnega položaja enega ali več podjetij.

21. Z Dogovorom in Dopolnitvijo Združenje bank Slovenije ter njegove članice urejajo standardne pogoje poslovanja na medbančnem denarnem trgu - obliko, način in tehniko sklepanja medbančnih poslov, način obrestovanja ter višino obrestne mere za primer zamude.

22. Standardni pogoji poslovanja načeloma ne pomenijo neposrednega urejanja tržnega položaja udeležnih podjetij, temveč poenotenje osnovnih pravil poslovanja – določitev minimalnih standardov. Oblika, način in tehnika sklepanja medbančnih poslov ter način obrestovanja predstavljajo takšne minimalne standarde. Cene in pogoje za sklenitev posla se v vsakem konkretnem primeru šele prosto določi.

23. Dogovor in Dopolnitev pa poleg oblike, načina in tehnike sklepanja medbančnih poslov ter načina obrestovanja določata tudi fiksno višino obrestne mere za primer zamude. Določata, da se v primeru zamude s plačilom za tolarke depozite zamudna obrestna mera določi skladno z zakonom, za devizne depozite pa znaša 12% letno za čas zamude do plačila in na zamujeni znesek.

24. Fiksna določitev višine zamudne obrestne mere pomeni neposredno določitev cene bančne storitve in je dejavnik, ki vpliva na položaj banke oz. hranilnice na trgu. Obravnavana dogovora zato predstavljata sporazum o pogojih poslovanja na trgu.

Cilj ali učinek sporazuma je preprečevanje, oviranje ali izkrivljanje konkurence

25. Namen sklenitve Dogovora in Dopolnitve je bil doseči zavezo bank in hranilnic, članice Združenja bank Slovenije, da bodo sklepale posle na ožje opredeljenem medbančnem denarnem trgu pod standardiziranimi pogoji in s tem omogočile izračun enotnega indikatorja cene denarja na medbančnem denarnem trgu.

26. Ker obravnavana dogovora med drugim določata tudi enega od pogojev poslovanja na trgu, kar bo vplivalo na položaj bank oz. hranilnic na trgu, se bo učinek obravnavanih dogovorov kazal v omejevanju konkurence. Če namreč banka ali hranilnica sklene posel v skladu s standardnimi pogoji, je prisiljena uporabiti z Dogovorom in Dopolnitvijo določeno zamudno obrestno mero, s tem pa je izključena konkurenca med bankami glede tega konkurenčnega dejavnika.

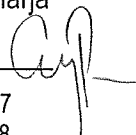
Sporazum prispeva k izboljšanju proizvodnje ali razdelitve dobrin ali pospešuje tehnični in gospodarski razvoj, in pri tem zagotavlja uporabnikom pravičen delež doseženih koristi

27. Urad je za mnenje glede Dogovora in Dopolnitve zaprosil Banko Slovenije kot nadzorni organ bančnega sektorja.

28. Banka Slovenije kot centralna banka Republike Slovenije v okviru zagotavljanja cenovne stabilnosti podpira splošno ekonomsko politiko in si prizadeva za finančno stabilnost, upoštevajoč načeli odprtega tržnega gospodarstva in proste konkurence. Njene naloge so med drugim: oblikovanje in uresničevanje denarne politike, oblikovanje in uresničevanje denarnega nadzora, odgovornost za splošno likvidnost bančnega sistema, sodelovanje pri transakcijah na deviznih in finančnih trgih, sprejemanje sredstev bank in hranilnic v depozit, odpiranje računov bankam in hranilnicam, urejanje plačilnih sistemov ter oblikovanje, uveljavljanje in nadzorovanje sistema pravil za varno in skrbno poslovanje bank in hranilnic. V skladu s 15. členom Zakona o Banki Slovenije (Ur. l. RS, št. 58/02 in 85/02; ZBS-1) lahko Banka Slovenije v zvezi s tem sprejema ukrepe in izvaja nadzor; za doseganje ciljev denarne politike in politike deviznega tečaja sprejema ukrepe v zvezi z obrestnimi merami in deviznim tečajem. V skladu z 2. odstavkom 16. člena ZBS-1 lahko Banka Slovenije po predhodnem mnenju Agencije za trg vrednostnih papirjev določi pravila trgovanja na denarnem trgu.

29. V svojem mnenju Uradu z dne 24. 9. 2003 je Banka Slovenije pojasnila, da pooblastilo Banki Slovenije po 16. členu Zakona o Banki Slovenije predstavlja možnost, da Banka Slovenije, če meni, da je to potrebno za delovanje finančnega sistema, lahko predpiše ustrezna pravila trgovanja, v kolikor se o tem ne dogovorijo sami udeleženci na trgu. Banka Slovenije v mnenju navaja, da je v interesu Banke Slovenije, da se o pravilih trgovanja ustrezno dogovorijo sami udeleženci trga.

30. Z Dogovorom in Dopolnitvijo so se banke in hranilnice, članice Združenja bank Slovenije zavezale, da bodo prisotne na upoštevem trgu nezavarovanih in bremen prostih medbančnih depozitov v domačem ali tujem denarju z ročnostjo do enega leta v Republiki Sloveniji in da bodo na tem trgu sklepale posle pod standardiziranimi pogoji, kar bo omogočilo izračun enotnega indikatorja cene denarja na medbančnem denarnem trgu.

31. Glede Dogovora in Dopolnitve je Banka Slovenije podala svoje pozitivno mnenje. Dogovor in Dopolnitev po tem mnenju ne omejujeta konkurence bank na medbančnem trgu in sta v skladu s tujimi praksami na tem področju.

Sporazum ne nalaga udeležnim podjetjem omejitev, ki niso nujne za doseganje navedenih ciljev, in ne daje udeležnim podjetjem možnosti, da bi izključila pomemben del konkurence glede predmetov pogodbe.

32. Za izračun enotnega indikatorja cene denarja na medbančnem denarnem trgu morajo biti standardizirani vsi ostali pogoji, pod katerimi se sklepa določeno vrsto poslov. Višina zamudne obrestne mere v zadevnem primeru predstavlja takšen nujen pogoj.

33. Dogovor in Dopolnitev sta bankam in hranilnicam odprta za pristop in izstop. Banke in hranilnice k Dogovoru in Dopolnitvi pristopijo s podpisno izjavo. Dogovora sta sklenjena za nedoločen čas. Vsak od dogovorov stopi za vsako udeleženko v veljavo na dan, ko ga podpiše. Vsaka podpisnica lahko od dogovorov tudi vsak čas odstopi z odstopno izjavo, podano Združenju bank Slovenije, s trimesečnim odpovednim rokom.

34. Do 15. 1. 2003 so k obravnavanima dogovoroma pristopile vse članice Združenja bank Slovenije. Vse banke in hranilnice, ki v Republiki Sloveniji opravljajo bančne storitve, so bile v času sklenitve obravnavanih dogovorov članice Združenja bank Slovenije. Dogovora sta za pristop odprta tudi morebitnim novim članicam Združenja bank Slovenije.

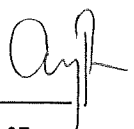
35. Banke in hranilnice si še vedno lahko posojajo sredstva tudi po bilateralno dogovorjenih pogojih in sklepajo posle mimo standardnih pogojev, določenih z Dogovorom in Dopolnitvijo.

VI. ZAKLJUČEK

36. Urad je po preučitvi Dogovora in Dopolnitve ugotovil, da gre za sporazuma, glede katerih so izpolnjeni vsi elementi iz 1. odstavka 5. člena, obenem pa so podane tudi vse pozitivne in negativne predpostavke iz 3. odstavka 5. člena. Dogovor in Dopolnitev tako izpolnjujeta pogoje za podelitev posamične izjeme in zato nista prepovedana in nična.

37. Glede na navedeno je Urad odločil, da se za obravnavana dogovora podeli posamična izjema, zahtevek za izdajo negativnega izvida pa se zavrne.

38. Podelitev posamične izjeme za določen sporazum izključuje možnost izdaje negativnega izvida za ta isti sporazum. Negativni izvid v skladu z določbo 8. člena ZPOmK pomeni, da Urad, glede na dejstva, ki jih pozna, potrdi, da v zvezi z določenim sporazumom ni bil kršen 1. odstavek 5. člena. Kot pa izhaja iz obrazloženega, je v obravnavanem primeru Urad ugotovil, da so elementi iz 1. odstavka 5. člena podani, vendar so obenem izpolnjene tudi predpostavke iz 3. odstavka 5. člena, ki upravičujejo podelitev posamične izjeme. Urad je zato moral zahtevek za izdajo negativnega izvida zavrniti.

PRAVNI POUK:

Zoper to odločbo je mogoče vložiti tožbo v upravnem sporu pri Upravnem sodišču, oddelek v Ljubljani, Tržaška cesta 68a, v roku tridesetih dni od dneva vročitve odločbe. Tožba se v dveh izvodih vloži pri sodišču ali se mu pošlje po pošti. Tožba se lahko da tudi na zapisnik pri pristojnem sodišču. Šteje se, da je bila tožba vložena pri sodišču tisti dan, ko je bila priporočeno oddana na pošto ali ko je bila dana na zapisnik.

Pripravila:
Livija Vračko

Livija Vračko

Andrej Plahutnik
DIREKTOR

apl

Vročiti:

- arhiv, tu;
- Združenje bank Slovenije, Gospodarsko interesno združenje Ljubljana, Šubičeva 2, 1000 Ljubljana.